

Quan la Clara descavalcà de la Tranquil·la i ensenyà al seu fill Martí on vivia, de segur que li hauria agradat arribar-se fins a cal Marxant i tornar a veure aquelles parets que tant havia enyorat. Però ara no era el moment. El Martí tenia ganes d'arribar a la torre de la Vall, on els esperava la Maria.

Tornar a trepitjar aquell espai enjardinat va suposar pel Martí haver de reviure moments molt difícils. Allotjar-se a la mateixa casa i tornar a dormir a la cambra on havia compartit l'amor i patit el desesper al costat de l'escriptora, el feia estar neguitós. Neguitós pel passat i neguitós pel present. Tot era massa recent i a la vegada potser fins i tot precipitat. La filla del Marxant ja s'adonà del mal tràngol que patia el seu estimat, però ara no el podia ajudar, només fer-li costat. Encara que ell va voler distreure's ensenyant a la Clara i al seu fill on tancaven els cavalls, en el fons sentia com una fiblada de nostàlgia pel passat, però estava com embogit per aquell present que ara li tocava viure. Tot ell era un mar de confusions.

La parella i el fill no es van deixar ni un sol moment. Ell, que era l'amfitrió, els presentà la Maria, la minyona de la casa.

També hi havia la Montserrat, una de les criades dels Ferrer, que havia pujat expressament des de Berga per donar un cop de mà a la Santa, renom amb què es coneixia la Maria. Entre totes dues van intentar d'arranjar el millor possible l'habitatge, sense deixar cap mena de rastre de l'antiga mestressa, que només s'havia dedicat a escriure i a parar el sol nua com una serp.

La Maria, aquella dona que semblava esquerpa amb tothom, que tot el dia mastegava parenostres, li va agradar que el fruit d'aquella parella fos un nen que es veia entremaliadot i que ara estava com espantat davant de tantes novetats.

En arribar a l'habitació del petit Martí, el pare li va dir que ell dormiria en aquell llit. Les minyones havien preparat una cambra per al nen, que donava just al costat de l'alcova de

la Maria. Aquest dormitori, fins aleshores, havia estat dedicat als convidats i, com era evident, no guardava cap mena de relació amb l'estada d'un infant.

Al minyó, quan va veure que hauria de dormir sol, acostumat com estava a fer-ho amb la mare, no li va pas agradar. Mare i fill, fins aquell moment, havien estat una sola cosa. I ara, aquell home —el pare, tots li deien que era el pare— li prenia de cop i volta el seu tresor més preuat, la presència de la mare. I això, a ell, el neguitejava.

Però la Maria va ser més espavilada que tots els altres, emportant-se'n el menut, bo i agafant-lo de la mà per distreure'l, i el noi quedà complagut quan s'adonà que tindria amb qui jugar.

La Santa no era una dona de gaires jocs, més aviat al contrari, era una dona de misses i rosaris, però allò de poder tenir un nen i saber que potser estarien moltes estones sols l'afalagava. Ella, que era una solterassa, filla de cal Tomasó i que mai havia pensat en un home, ara, vés per on, que com per art de màgia li havia aparegut un nen semblant a un angelet que li havia trasbalsat el cor i li feia sentir una tendresa i uns afectes que mai no hauria pensat que existissin. Sobretot si comparava aquella criatura amb la Neus, que era com comparar un querubí amb el mateix dimoni en persona.

La Clara, quan va veure l'acció de la Santa, només va expressar un somriure, però interiorment va alegrar-se d'aquell fet.

Una vegada sols amb el Martí li preguntà:

—Que és molt canallera?

—No en tinc ni idea. No hi havia hagut mai cap nen aquí.

Veure com el Martí marxava content amb la Maria va suposar fer un petit parèntesi en el temps. La Clara, en aquells moments, estava com ofuscada. Sobretot perquè veia el que tenia al davant i pensava que ella seria l'amfitriona d'aquella estança. Per uns moments, li semblà que li vindria tot molt gran. De fet, ella no estava acostumada a viure amb tant espai i amb tant luxe. Aquells cortinatges, els mobles de noguer, els sofàs emmoquetats, aquella cuina tan immensa si la comparava amb la de Manresa... Aquell terra de rajoles que havien fabricat a la teuleria, les parets pintades amb colors pastel i sobretot disposar de llum i d'aigua, encara que fos de pou, allà al mig de la natura... És que no se'n sabia avenir! No podia relacionar aquesta casa amb cal Marxant i tampoc amb el pis de la Plana de l'Om de Manresa.

A cal Marxant la llum s'obtenia per mitjà del carbur, el terra i les parets que separaven els diferents compartiments eren de fusta i quan pensava que l'aigua l'havien d'anar a buscar a la

font de cal Coix o a la dels Boverets, no es creia el que estava vivint. I si comparava l'espai de què disposava a la torre amb el pis de Manresa, aleshores es preguntava com podien encabir-se tantes persones en aquell habitatge que era com un cop de puny, comparat amb la immensitat d'aquest edifici.

Davant la sumptuositat de la seva nova llar, no va poder estar de dir-se:

—Mare de Déu! Quanta feina!

Però també li quedava el consol que no estaria sola fent la tasca de neteja i manteniment d'aquell palauet.

En passar per davant de la cuina ja s'adonà que la Montserrat tenia cura d'aparar el sopar. D'aquesta estança, se'n desprenien una colla d'olors que segurament farien venir gana al més llepafils.

A més, la Clara no estava acostumada a ser tractada com una reina. La galanteria per part del Martí i la gentilesa en el tracte que li donaven les dues minyones, feien que es trobés com fora de lloc.

És clar que això va ser el primer dia. Ella, que era d'aquella terra, que coneixia més bé que ningú la Maria, aviat imposaria el seu criteri sobre quines feines faria l'una i l'altra. La Clara era la senyora, però no s'hi volia sentir. Ja sabia que la respectarien com la mestressa i que la gent de Peguera la tractaria d'una manera a la qual no estava acostumada, però en el fons volia tornar a ser ella. Aquella noia que un dia va marxar d'amagat, ara tornaria a trepitjar aquells camins ufanosos, plens de flors, on les ravenisses creixien en els camps, en espera de ser collides i podria ensenyar al seu fill algun d'aquells nius que els ocells construïen per convertir-los en la seva llar.

Una vegada recorreguda tota l'estança amb el Martí, van fer un tomb per l'exterior i ella no es creia el que veia. Tot tan ben enjardinat, com es notava el treball del Rossend, aquell jardiner meticulós que cuidava tot el recinte, amb una pulcritud i un ordre que era d'admirar. La gespa ven tallada, els parterres eren plens de flors de diferents espècies, els bancs pintats de blanc, un blanc immaculat, que convidaven a asseure-s'hi i a tenir-hi una bona conversa... És que no podia ser. A ella, que havia viscut en una casa del poble, amb el femer al costat, després en un pis de ciutat, on la mica de replà ja donava als graons que conduïen cap al carrer, ara poder-se moure en aquell recinte, la feia sentir com una reina en un palau.

Mentre el Martí tenia cura de descarregar els equipatges i de tancar els animals a l'estable, la Clara li digué que volia donar

un tomb per la finca i s'esfumà com per art de màgia de la vista de l'hereu Ferrer.

El pare va anar a buscar el fill, que era entretingut per la Santa, i aleshores junts van acabar de recórrer tots i cadascun dels racons de la torre. Al noi, el que més li va agradar va ser la visita a les golfes, una mansarda que ocupava pràcticament tota la casa, on hi havia alguns trastos que qui sap quant de temps feia que reposaven allà. Aquesta visita els va fer estar distrets molta estona. Sobretot quan van treure la pols d'un cavall de cartró, amb el qual el Martí de petit havia jugat.

Mentre les minyones recollien els equipatges i els deixaven a les habitacions perquè, amb més temps, la Clara pogués endreçar cada cosa a l'armari. Ara, pare i fill s'esplaiaven contemplant aquell bestiar que el Martí havia tancat a l'estable. Ara el nen ja els havia perdut la por que els havia tingut en un principi, després que els hagués pogut muntar, sense que passés res que no estigués previst. Aquest fet li havia donat confiança, i semblava com si es volgués familiaritzar amb ells.

No va ser fins al cap d'una llarga estona, quan el Martí s'adonà de l'absència de la Clara. De cop i volta es preguntà on s'havia pogut ficar. Però aquests dubtes van quedar esvaïts en veure-la entrar a l'estable.

—On eres? Fa molta estona que no et veig i ja em començava a preocupar!

—He anat a fer un tomb i m'he entretingut una mica més del compte.

Estava molt confosa. Per molts anys que hagués viscut a Peguera, mai no havia vist aquell espai que ara trepitjava. Què haurien dit els senyors d'aquella torre, que una noia del poble hi anés a ficar el nas sense cap més pretext que el de xafardejar què podia veure?

Tot era massa fantàstic. Era com un conte de fades. En pocs dies s'havia retrobat amb el seu amor i ara aquest la portava a viure en un palau que no s'adeia amb la seva persona. Ella, una vegada situada a Peguera, es tornava a sentir ocellat de bosc, on la natura era abundant, i no li semblava que ara hauria d'ostentar el càrrec de senyora que li pertocava.

Entre tantes novetats, la tarda els passà volant i amb el pas de les hores aquesta començà a declinar amb aquells colors envellutats del capvespre.

La Maria i la Montserrat ja havien aplegat el sopar.

Aquell dia, però, el Martí va voler fer una excepció sopant tots plegats. Normalment el servei ho feia a part, llevat d'algunes

vegades, quan el senyor Pere o la senyora Margarida els convidaven a compartir taula.

Tal com tenien costum els Ferrer, el sopar va ser un menjar lleuger. Patates i mongetes, acompanyades d'un oli que havien anat a buscar cap a terres lleidatanes i, per tall, com a fet excepcional, unes racions de bacallà que havien cuit al forn. Això sí, acompanyat amb una mica d'escarola, per fer més digestiu aquell àpat.

El Martí s'assegué al lloc de costum, al cap de taula; la Clara ocupà l'espai que normalment era buit i el fill d'aquests, el lloc on seia la Neus. A banda i banda, hi havia la Maria i la Montserrat.

El sopar va transcórrer amb tota correcció parlant del viatge, del que havien vist, i la Clara preguntà a la Maria, tot fent una mica el saberut, per cadascuna de les famílies de Peguera i així estar-ne una mica informada.

Una vegada van haver complagut els seus estómacs, el servei es retirà cap a la cuina per endreçar tots els atuells i deixar-ho a punt per a una altra ocasió, i el matrimoni es dirigí cap a l'habitació del seu fill per posar-lo a dormir.

Avui seria la primera vegada que el Martí dormiria sol. Després de resar el parenostre i encomanar que els angelets li fessin companyia durant la nit, el deixaren ja mig adormit. El nen estava cansat de tot el tragí, i com a fet gairebé insòlit, no demanà a la mare que es quedés a fer-li companyia, perquè sabia que la Maria estaria a l'aguait, per si li passava alguna cosa.

Una vegada adormit aquell angelet, la parella sortí a l'exterior de la casa i s'assegué en un dels bancs del jardí.

L'un i l'altra estaven delerosos d'anar-se'n al llit i poder-se posseir, però tots dos eren conscients que no podien tornar a gaudir d'una relació amorosa com la que van viure a dalt d'En-sija, on l'espontaneïtat i el deler de tenir-se es convertí en passió.

Els anys no havien passat en va hi tots dos havien madurat. Físicament, tenien necessitat l'un de l'altra, però no volien practicar un sexe que fos mancat de caliu o sense unes paraules gairebé dites a cau d'orella, plenes d'un amor passional.

El silenci es va fer present en aquell espai. El cel era com un llençol estès ple d'estrelles, i semblava que d'un moment a l'altre havia de caure algun d'aquells estels fugaços que viatjaven per l'espai.

Per uns moments, al Martí li hauria agradat poder començar la conversa, i tenir un diàleg que s'adigués a la realitat que en aquells moments vivien, però no li sortien les paraules. Tot ell estava fet un garbuix.

Només s'atreví a demanar-li si li podia donar les mans.

La Clara no va dubtar ni un moment de fer-se propera al pare del seu fill i no solament això, sinó que s'entregà amb tota la seva estima a aquell home tan desitjat.

—Martí, aquesta tarda he anat a la font de cal Coix a buscar el carbó que temps enrere hi havies amagat.

Mentre acabava de pronunciar el nom d'aquest mineral, es tragué de la butxaca un mocador, on hi havia embolicat el lignit que durant anys havia estat reclòs, sense que ningú l'advertís, al costat del cóm on arribava l'aigua de la font.

—Ara ho entenc, no sabia on t'havies ficat!

—Tenia moltes ganes d'anar a cercar aquest bocí de carbó que sabia que hi havies deixat i donar-te'l en senyal de l'estima que et tinc.

—Clara, alguna vegada havia somiat en aquest moment i no et puc enganyar, havia estat així. A vegades em preguntava si em mereixia viure el calvari que patia i una veu interior em deia que tot allò un dia canviaria. Desitjava que aquest dia arribés, no sabia si mai més et tornaria a trobar, però després d'haver-te cercat a Manresa, de nou se'm va fer present aquella veu que em deia que tot començava a canviar.

El Martí l'agafà per les espatlles, la girà de cara cap a ell per veure-li la mirada i li digué:

—Clara, no em tornis a deixar mai més! T'ho demano!

—Martí, t'asseguro que no era la meva intenció. No et volia cap mal, ni a tu, ni als teus. Si ho vaig fer va ser per no portar-te cap problema. Tot al contrari, t'estimava tant! I encara que hagi passat el temps, ho faig amb tot l'amor del meu cor. No d'aquella manera, potser una mica esbojarrada, però sí que et puc dir que el que sento és un amor viu, una estima infinita. Segur que en un principi em vaig enamorar del teu cos, però ara el que sento per tu és molt més fort, molt més entranyable. Els amics, no els triem pel seu físic, ho fem per la seva manera de fer i de ser.. a vegades també potser per la forma d'escoltar-nos, de comprendre'ns, de mirar-nos. Jo no solament et vaig triar com a amic, sinó com la persona amb qui volia compartir la meua vida. A vegades he pensat que l'amor és una actitud, una forma de viure, i que serveix per comprendre els altres. Martí, tu has viscut amb una altra persona i has tingut altres quefers a la teua vida, però jo només he estat pendent d'allò que un dia tu vas engendrar i que era el fruit d'un encontre, diguem-ne, desenfrenat. —Va fer una petita pausa.— Ara voldria viure aquest amor suaument, d'una manera més calmada que el de la trobada d'Ensija.

—Que tens por? —preguntà el Martí.

—No, por no, però sí respecte. Respecte, moltíssim. Jo no he estat amb cap altre home llevat de tu i d'això ja fa molts anys.

—No tinguis por, Clara. Tots dos tenim una edat i ja ens ha passat el temps per tornar a viure l'aventura d'aquell dia plujós de dalt a muntanya. Aquest ha passat per a tots dos i crec que som més prudents. He après que quan he estimat sense fre, he deixat que el meu interior es traslladés al meu cervell i aleshores m'he adonat que no tinc refugi enlloc, que m'he convertit en una persona vulnerable, completament desprotegida de tot el que m'envolta, i que sóc una presa fàcil per a l'altra, si és que la seva intenció és fer de mi el que vulgui. —El Martí va fer una pausa.— Clara, quan et vaig perdre, et vaig estimar, si cap, encara amb més passió, et vaig cercar a Cervera, vaig demanar i demanar al teu pare on eres, mirava de recórrer els camins per on tu sovint passaves i mai no et vaig trobar. Mirava aquella terra que sabia que havies trepitjat i m'hauria volgut convertir en granets de sorra o en petites pedres per sentir l'escalfor de les teves petjades. Després... —va callar un moment— és clar que em vaig tornar a enamorar, per què t'hauria d'enganyar. La teva absència... i amb aquell plat tan delicat que em van preparar... hi vaig caure de quatre grapes... i me'l vaig ben cruspí... Tot era massa llaminer i vull que sàpigues que jo no vaig triar la persona amb qui havia de compartir aquell temps de la meua vida. Tu abans deies que els amics no es trien pel seu físic, jo... a... —li costava de pronunciar la paraula Neus i, de fet, no la va dir— d'aquella persona només m'atreia el físic. Ho reconec. Sí, era així. Ella vivia en un món tan diferent i distant del meu, que no crec que mai ens acabéssim de complementar. —Va fer una pausa.— Ara torno a viure, Clara, torno a ser jo. No sé si ho dic bé. Però la meua estima, l'amor que sento per tu, és un amor que em ve de dins, un amor autèntic, que quan et miro... —s'aturà a pensar— és clar que també em sento atret pel teu físic, però no és solament això. Tinc desig de tu, tinc ganes de posseir-te, però també vull compartir la teua amistat, donar-te la tendresa que tant et pot haver mancat i sobretot que puguis rebre per part meua tot allò que et pugui oferir, sense esperar res a canvi. Això és el que sento cap a la teua persona.

Es van aixecar d'aquell banc. No calien més paraules. Ell tenia tanta necessitat de ser abraçat, de ser comprès, que només li van sortir dels llavis uns mots que eren més aviat un prec:

—Clara, abraça'm. Ho necessito tant!

Si el Martí en tenia necessitat, la Clara ho anhelava tant!

La Clara l'abraçà amb totes les seves forces, amb tot el seu sentiment, i ell es deixà portar com un xaiet quan camina amb tot el ramat.

“L'amor només és possible en la falta absoluta de por i quan es té la plena llibertat.” Aquestes van ser les paraules que en un moment va pensar la Clara.

Ara, però, de qui havia de tenir por? D'ella? Del Martí? No! Que potser no gaudia o no tenia la facultat de posseir aquell cos?

Ella ja va veure a venir altra volta la tempesta, no aquella pluja granissada de la primera trobada, però sí que notà com el desfici s'apoderava d'ells dos. Tot seguit va demanar al Martí d'entrar a l'habitatge i anar cap a l'habitació.

L'hereu Ferrer en aquells moments estava descontrolat. Després d'escoltar-se mútuament, d'haver-se donat les mans, de primer suaument i després amb tota la seva força, li havia arribat la passió i el desig de tornar a tenir entre braços la persona que tant havia desitjat.

Un cop a l'interior de la cambra, la Clara es quedà com si esperés quelcom.

Ell l'agafà per les espatlles, se la mirà uns moments en absolut silenci i després que parlessin els seus ulls, de nou s'abraçaren. Ara, però, hi afegiren unes besades a la boca, càlides, llargues i profundes.

Tot el que succeïa en aquella habitació era fruit de l'afecte que sentien l'un per l'altra. Aquells instants van esdevenir llargs, cap dels dos volia córrer. Necessitaven aquell temps, aquella pauta, aquell descobrir allò que la roba amagava.

El Martí continuà les besades per tota la cara, li acaricià els cabells, els hi besava. Eren uns cabells negres una mica arrissats, que, de fet, no podien ser d'altre color, ja que tota ella era de pell bruna. Amb les mans resseguí tot el cos de la Clara, aturant-se en aquells pits que tant havia somiat. A poc a poc i botó a botó, li descordà la brusa i pogué entreveure la forma del bust, cobert encara per la roba interior blanca.

Ella s'apropà encara més al cos del Martí, per sentir-se'l més seu.

Aleshores, ell, ja embogit per tot el que estava veient i vivint, li descordà els sostenidors i aparegueren els pits, amb uns mugrons foscos que no tardà a xuclar.

Aquest gest, a la Clara, l'excitava. Ella cada vegada controlava menys la situació, fins al punt que decidí participar en el joc, tot ajudant el Martí a despullar-se.

Si a la muntanya d'Ensija van cercar uns sacs per fer l'amor i gaudir del sexe, ara els esperava aquell matalàs de llana negra, un altre caprici de la Neus, on podrien saciar totes les seves ànsies.

La Clara tardà més a treure's la roba. De fet, les presses del Martí li privaven un millor moviment a l'hora de descordar-se els botons de la faldilla.

Ell va quedar nu en pocs moments. No sentia cap mena de pudor que la Clara el veiés tal com l'havien portat al món. En canvi, ella, en un principi restà com pertorbada i es quedà amb una peça de roba posada. Era més reservada i de moment no s'atreví a deixar veure tot el que amagava.

Quan el Martí se n'adonà, li preguntà:

—Clara, què et passa?

—Res! És que...

Llavors ella el va tornar a besar, però no va ser una besada com les altres. L'erotisme començava a fer-se realitat en aquell joc de carícies que moments abans havien iniciat.

Ara tot allò que feien no solament li agradava, sinó que l'apassionava i encara que fos un tabú per a moltes dones, en aquells moments tenia la possibilitat d'esbravar totes les seves angoixes, fent i deixant-se fer tot allò que més li vingués de gust.

No es van dir res més. De fet, no els calia. Amb una mirada i un somriure ja es van entendre. Ell s'ajupí i li tragué les calces que fins aleshores amagaven aquelles intimitats que el Martí tant desitjava.

El desig per part de l'hereu Ferrer era que ella gaudís d'un primer orgasme i aquest es va fer realitat en uns instants. La Clara vivia uns moments màgics, dolços i irrepetibles, deixant que el pare del seu fill s'esplaiés.

—Toca'm, no paris!

Aquelles paraules feren embogir de nou el fill de l'amo.

El seu membre, erèctil, semblava que d'un moment a l'altre hagués d'entrar en erupció. Però no, no va ser així. L'excitació era màxima quan ell li resseguia el cos amb la boca, amb unes grans besades, mentre els seus dits continuaven furgant perquè arribés un segon eretisme. Ara, aquells mugrons durs s'havien convertit en unes muntanyes altíssimes, i arribar al seu cim, a la llengua del Martí, li costava.

Si el primer orgasme la Clara el va viure amb molta intensitat, en el segon, els gemecs van fer que ell, entre rialles, li hagués de tapar la boca, pensant-se que el personal del servei sentiria els xiscles que sortien de la cambra.

Ell tenia moltes ganes de poder entrar en aquell cos extasiat de plaer, però ella no ho va voler. La Clara volia que el Martí conegués noves sensacions i a fe de Déu que aquest les va conèixer! Sense pensar-s'ho un moment, ella s'apoderà del membre erèctil de l'hereu Ferrer, fent que aquest visqués uns moments màgics, fins aleshores, per a ell desconeguts. Aquest fet el feia sentir cada vegada més proper i a la vegada més unit a la filla del Marxant. Tot aquell joc el captivà fins al punt que s'hauria deixat fer tot el que ella hagués volgut.

S'havien entregat de tal manera que, per moments, tots dos sentien que eren una sola persona. La complicitat i aquell desesper per posseir-se mútuament van fer que el Martí penetrés aquell cos tant anhelat. I si fins llavors havien gaudit d'un sexe desconegut i molt excitant, ara la Clara volia que de nou regnés la calma.

La filla del Marxant el va saber calmar i, amb la seva manera de fer, amortí les ànsies del pare del seu fill. Altra volta, però, van començar una col·lecció de petons, s'acariciaven el poc que quedava per acariciar i tot seguit els vingué l'assossec.

En aquells moments era ella qui dominava la situació. El Martí, per molt que li semblés que era ell qui ho feia, s'havia convertit en un treballador que només rebia ordres de la Clara i aquesta, per la poca pràctica que hi tenia, el feia anar com volia.

Després d'una llarga estona d'haver començat aquell joc de carícies i de sentir que eren com una sola persona, ara l'hereu Ferrer ja no podia més i es veia abocat al precipici. Després d'un breu silenci ell li digué:

—Clara jo... jo... no puc aguantar.

Ella, encara que no tingués gens d'experiència, va saber com acabar de motivar el pare del seu fill, només li va caldre dir:

—Martí, et desitjo.

Aquestes tres paraules dites a cau d'orella, que enmig de l'excitació gairebé no es van sentir, van fer que ell es deixés anar. Si per al Martí era el primer, per a la Clara va suposar el tercer orgasme i el més plaent de tots. Els gemecs, amortits per la por que les dones del servei els sentissin, i aquella suor freda de relaxació, es van fer presents en aquells cossos adelerats d'amor i de sexe.

Finalment van quedar extasiats l'un al costat de l'altra, sense que cap d'ells pogués expressar ni un mot. Aleshores a ell, li va venir una nyonya que el deixà ben endormiscat i ella, que en un principi també havia caigut en el mateix esgotament, al cap d'una estona s'aixecà, es posà un barnús i se n'anà a l'habitació del seu fill, per veure com descansava.

Els dos homes de la casa dormien. Diferents sons, però dormien. L'un, amb la tranquil·litat de tenir els pares a prop, i l'altre, extàtic de tant plaer. Després de molts anys havien fruit com mai l'un de l'altra, posseint-se, donant-se tot allò tan íntim i personal, que tan cautelosament s'havien guardat.

L'endemà era dia de treball, però ni el soroll de les minyones, ni la mica de claror que entrava per aquelles persianes de propietari, van desvetllar el son profund de la parella.

Només el seu fill va poder fer obrir els ulls del pare i la mare, quan amb una corredissa s'endinsà al mig d'ells dos, tot tapant-se amb els llençols. Llavors sí, la Clara el va acaronar com de costum i després de fer-li un somriure, el nen li preguntà:

—Que no ens hem de llevar? Jo tinc gana!

El Martí en sentir les paraules del seu fill, mirà el despertador i digué:

—He d'anar a treballar.

—Qui t'espera avui? —li preguntà la Clara.

—Ningú.

—Doncs...

—Martí, cal que aprenguis a viure de les coses petites, que són les que ens fan sentir vius. Jugueu una estona, que vaig a veure com tenim l'esmorzar.

Pare i fill es van cobrir amb la roba del llit, tot fent veure que eren exploradors d'una cova. Els calia recuperar el temps perdut i fer que la infància del Martí fos plena de jocs i rialles, però sobretot, que se sentís plenament estimat pels pares, ara que els tenia a tots dos junts.

Rafael Hidalgo i Cándida Pérez van contraure matrimoni a l'església de Santa María de Tijola, situada a la província d'Almeria.

Ho van poder fer a l'altar major, perquè el Rafael era el primer tinent d'alcalde i això, en aquell temps i sobretot en aquell poble on només regnava la misèria, era tot un privilegi.

Durant molts anys, Andalusia havia esdevingut una província molt rica en explotacions mineres de plom. Aquestes però, esgotaren els seus recursos naturals, quan l'home de mica en mica l'arrencà de les seves entranyes.

No va ser fins a l'any 1880, quan una companyia estrangera que feia prospeccions de minerals va portar a terme uns sondejos en un indret anomenat Las Menas de Serón, un terreny escarpat i erm, apartat de la capital d'Almeria. En aquella zona i a no gaire profunditat hi van trobar ferro en abundància.

Van començar, doncs, unes dècades dedicades a l'extracció d'aquest inorgànic i amb aquesta activitat, la pobresa d'aquell veral va anar desapareixent de mica en mica.

Les mines van donar feina a aquells homes que, acostumats a la precarietat de treballar només quan el *señorito* els manava tal feina o tal altra en el camp, consideraven tot un privilegi tenir el treball consolidat i que els tragués de la misèria.

Abans, però, que s'obrissin les primeres mines de ferro, Serón era un poble molt petit. Els seus habitatges, majoritàriament d'una sola planta, eren casetes pintades de blanc, que, situades cara per cara, formaven uns carrers de terra on la mainada i bona part de les dones hi solien fer vida a les tardes, quan aquestes s'entretenien fent sargits a la roba o tenint cura d'algun producte del camp. Homes i dones del poble es dedicaven exclusivament a l'agricultura i malvivien d'unes collites magres i escasses de gra i llegums. Això i la manca de recursos feien que qui podia, se n'anés a altres terres per fugir d'aquella paupèrrima misèria, que anava corsecant joves i vells.

Natalio Hidalgo, que havia nascut a Tijola, un poblet proper a Serón, era el tercer fill dels set que tenia el matrimoni format per Rafael Hidalgo i Cándida Pérez. Aquesta parella malvivía en un petit *cortijo* als afores de la població i el Natalio, sense saber ni una lletra ni un número, aviat es va haver d'espavilar per poder guanyar un bocí de pa per ficar-se a la boca.

A l'edat de cinc anys ja guardava junt amb altres germans les cabres que tenia la família. Quan en va tenir vuit ja el van voler per treballar en una ferreria d'animals. Allà la seva feina era molt senzilla. Havia de tenir cura que el foc del forn no s'apagués mai. I així va anar creixent fins a convertir-se en un bon ferrer i a la vegada va aprendre a fer sumes i aconseguí posar el seu nom damunt d'un paper.

La Soledad Cano, que esdevindria la seva dona, vivia a Bayarque. Els habitants d'aquest poble, igual que els de Serón, també havien de fer mans i mànigues per poder mal viure. La misèria era la reina d'aquells contorns. La Sole, així la coneixien els de casa, era la filla gran d'un matrimoni que tenia tres plançons i encara que també eren parents de l'infortuni, no ho eren tant com altres famílies per l'escassa descendència que van tenir el Manuel Cano i la Rosario Luque.

El seu pare, el "Manué", era un home malaltís. La tana li llevà la vida quan encara era relativament jove. Per aquest motiu la mare i la filla ara havien de treure les castanyes del foc, fos conreant la terra, cuidant els quatre caps de bestiar, fent alguna labor i sobretot cosint. Cosir era el que més agradava a la Rosario.

Amb el temps la nena havia crescut i ara els bessons ja ajudaven la mare en les feines del camp i també li cuidaven el bestiar. Per aquest motiu, la Sole ja disposava de més temps i la Rosario li donà l'oportunitat d'anar a aprendre de cosir i brodar.

La Sole era una noia eixerida que ben aviat es va haver de posar a fer les feines de casa, ajudant la mare no solament a les tasques domèstiques, sinó que havia de tenir cura dels seus germans bessons Genaro i Rogelio. Quan va ser més gran i convertida en una adolescent, la seva mare demanà a una senyora de Tijola que es deia Beatriz si li podria ensenyar de modista.

La Rosario, que en això del fil i l'agulla hi tenia la mà trencada, ja s'adonà de seguida que la Sole hi tindria traça i no solament traça, sinó una autèntica vocació que la va fer decidir a demanar per aprendre de modista. La resposta fou afirmativa i a partir d'aquell moment aquella adolescent començà d'anar cada tarda a Tijola per aprendre a tallar i confeccionar, i més endavant, convertir-se en una bona cosidora.

A casa de la senyora Beatriz, a part d'aprendre de labors, també la instruïren perquè sabés llegir i escriure. I com que aquesta regenta era molt bona persona, a les cinc en punt, sempre arribava aquell berenar que era tot una delícia i que no fallava mai: una tassa de llet de cabra, on podia sucucar unes pastes que feia la mateixa amfitriona de la casa i alguns dies acompanyades amb una grossa presa de xocolata negra. Com que la Sole era prou gormanda, aquell aliment de cacau durava i durava abans no es fonia a la boca.

Fent la feina de tallar, repuntar i cosir, les hores li passen que ni se'n donava compte i com que era prou llesta, moltes vegades encara li sobrava temps i llavors tenia l'oportunitat de guanyar-se algun dineret. Havien pactat amb la senyora Beatriz que cada dia que pogués netejaria alguna habitació, passadís, terrat o el que més convingués, perquè els propietaris poguessin viure amb més comoditat, ordre i netedat. I tal com estava pactat, al final de la setmana la Sole cobrava uns diners, que per a la seva família eren un alleujament per poder continuar subsint.

I així va ser com va començar la coneixença amb el Natalio. La ferreria on treballava aquest xicot de Tijola es trobava prop del camí que venia de Bayarque i la rutina diària ja va fer la resta. A les tres en punt arribava la Sole a l'indret. De primer, el xiuxiueig entre els treballadors feien posar la noia vermella com un pigot. Després, ell li començà a dir alguns monosíl·labs; més tard ella ja s'hi va aturar i finalment el Natalio ja l'esperava. Quan la Sole feia el camí de tornada, el ferrer l'acompanyava fins a les envistes de Bayarque i així es pot dir que va ser el festeig d'aquella parella que es convertiria en matrimoni i que s'establiria en un petit *cortijo* d'El Reconco.

En un principi, els dos joves van viure un temps ple d'amor i de tendresa. Un temps que els va servir per acabar-se de conèixer. Ell menava una mica de terra i quan sortia esporàdicament una feina, treballava el ferro o ferrava animals. La Sole cosia per a la gent, bé, més que per a la gent, per a algun *señorito* de bona voluntat i presumit, que veient la misèria en què vivia aquesta jove parella els donava una mica de treball perquè poguessin anar malvivint.

D'aquesta unió en van néixer onze fills, quatre dels quals van morir. La Rosario, el Miguel, el Rafael i la Carmen moriren de diverses malalties, alguns després d'uns dies de vida i altres en plena infantesa. La Sole va patir i plorar molt les pèrdues d'aquestes criatures. En aquells anys la medicina era molt precària i en el lloc on vivien encara més. Dels set fills que van poder

sobreviure les penalitats d'aquell temps, un morí d'accident a la mina El Telegrama, junt amb dos companys més. El Paco va patir una ensorrada, quan amb un dels germans Vinagre, conegut com "El Tudelano", i amb "El Millonario" volien posar el capell damunt de dues piles per reforçar l'avançament. Tenia vint-i-set anys i era el segon fill dels onze. Els altres, la Nati, l'Eulogio, l'Esperanza, la Dolores, l'Horacio i la Remedios, van créixer al costat dels pares i la sort va ser diversa per a tots ells.

Amb el temps, el Natalio va poder entrar a treballar de ferrer a la mina Concepción i no solament va tenir aquest privilegi, sinó que l'empresa li entregà un petit habitatge en una zona coneguda com Los Cortijillos, on disposava d'escola per als seus fills. En aquells anys això suposava tot un avantatge per aquella jovenalla deixada de la mà de Déu. El que sí que l'amoïnava era que els diumenges es veia obligat a assistir a la capella de Santa Bàrbara i ell, que no era un home de gaires misses ni capellans, sempre remugava quan sentia els batalls de la campana, que no tenien res a veure amb el toc eixordador de sirena de la mina, "el pito de Las Menas", tal com se la coneixia, i que es podia sentir per tots aquells verals.

Havien deixat el petit *cortijo* d'El Reconco per anar a viure en un barri de casetes a tocar de la mina Concepción, també conegut com Las Menas de Serón.

La caseta on van anar a residir no era gaire més gran, però almenys es podien moure millor entre aquelles quatre parets. Una cuina, una sala menjador, tres habitacions, un rebost i una comuna. A més, disposaven de llum, que provenia de la central elèctrica de la mina. Una vegada instal·lats, cada família s'havia d'apanyar com podia. Aquella mainada es va haver d'espavilar i si ell ho havia hagut de fer en el seu moment, ara tocava a aquells xicots i mosses afrontar la vida i aprendre que aquesta et dóna una mica de tot.

El Natalio de seguida ho va tenir clar. El Paco, l'Eulogio i l'Horacio, tots cap a la mina de ferro. Els dos primers a la d'El Telegrama i l'Horacio a la Concepción. El problema es presentava per les noies, la Nati, l'Esperanza, Dolores i Remedios.

Les dues primeres també van entrar a formar part de la plantilla de treballadors de la mina Concepción. Evidentment que les tasques que feien eren les pròpies per a una dona. La Nati i l'Esperanza treballaven a l'economat. Allà s'havia de fer de tot, tant podien despatxar a la clientela com tenir cura de la neteja i del bon funcionament de l'establiment. A més, treballar en aquest lloc, els permetia portar un petit sou a casa i força menjar enllaunat.

La Dolores va voler seguir els passos de la mare amb el fil i l'agulla i plegades treballaven a la sala del menjador de casa, que servia una mica per a tot.

El problema gros es feia realitat amb la Remedios, la més petita de tots, que s'havia ficat al cap que volia cursar la carrera de magisteri, però això només ho sabia la seva professora. *Doña* Gregoria, que era la mentora. Aquesta, ja s'adonà que la "Reme", —així l'anomenaven les seves amigues—, era una nena espavilada i que posseïa uns trets característics i a la vegada essencials per poder portar a terme aquests estudis. Quan la idea ja va estar molt madurada per les dues parts, la tutora va fer cridar els seus pares perquè l'anessin a veure.

El Natalio i la Sole, en un primer moment van quedar molt parats, encara que la mare ja sospitava que no era per a res dolent.

De les coses d'estudi se'n cuidava ella. El Natalio no havia perdut ni un instant en l'educació dels fills, encara que l'Horacio l'hagués tret més d'una vegada de polleguera.

Tant va insistir la filla que havien d'anar tots dos a l'escola, que finalment el pare accedí a acompanyar la seva dona. Ell hi arribà una mica atemorit. En canvi la Sole, que ja s'havia assabentat que no era per passar-los repulsa com moltes altres vegades, per culpa de la conducta de l'Horacio, hi entrava amb el cor una mica encongit. Ella ja li havia comentat al seu home que no tenia de patir per l'actitud i els aprenentatges de la Remedios. Al contrari. Si la mare tenia algun dubte, era perquè veia a venir la galleda d'aigua freda que li cauria.

Entraren a l'edifici escolar, una construcció de mitjan segle XIX, on el col·legi i l'habitatge de la mestra estaven enganxats i només els separava un envà de sis centímetres de gruix i una porta. Tant l'escola com el pis de la professora eren petits i mal orientats per rebre una bona claror. L'edifici era d'una sola planta, amb tot l'exterior blanquejat d'un lletós immaculat, amb portes i finestres pintades de color verd oliva. Any rere any tot era repassat de nou, perquè la calor esquivés una mica aquell immoble. La teulada era construïda amb quatre llatès i per barret hi havien posat algunes teules. Estava inclinada cap a la part frontal i quan arribava l'hivern, podies veure totes aquelles teulades plenes de neu a causa de l'altitud en què es trobava l'aldea. La misèria es notava a tots dos espais. L'escola i l'habitatge no era res més que un antic *cortijo* abandonat, ara reformat, per encabir-hi una sala on poder impartir les classes i l'habitable de la mestra era com un cop de puny. *Doña* Gregoria, que era qui impartia les lliçons, era una dona soltera, d'uns cinquanta anys, físicament poc agraciada

i carregada de moltes manies, però amb un cor molt gran per a aquells xicots que tard o d'hora acabarien trepitjant les galeries de la mina, o per a aquelles mosses que un bon dia es convertirien en les esposes d'aquests. A Los Cortijillos, el destí d'aquell jovent gairebé estava escrit i es repetia generació rere generació.

El Natalio va entrar en aquell petit edifici una mica esporguit. Aquest —era un home molt primitiu, entregat a la feina i poca cosa més— només havia aixafat les rajoles de l'escola quan era avisat per aquella canalla i més d'una vegada n'havia sortit sermonejat per la conducta de l'Horacio.

—Buenaz tarde —van dir tots dos alhora.

La mestra, a diferència d'altres trobades, ara els rebé amb un somriure d'orella a orella. La Sole, en veure l'actitud de la mentora, per uns moments se sentí alleugerida, però tot seguit ja es va veure amb la pedregada al damunt.

—Buenas tardes, pasen, pasen —els va dir amb tota cordialitat—. Pueden sentarse.

Tots tres es van asseure en unes cadires de boga, que la tutora havia tret del seu pis, per tal poder parlar amb tota comoditat.

Amb mitja rialla a la boca els digué:

—Esta vez les he llamado para hablar de los notables aprendizajes de su hija Remedios.

La Sole havia intuït perfectament les paraules de la filla, i encara que el matrimoni havia parlat dels estudis i de l'actitud de la Remedios, comparant la seva bona conducta amb els disgustos que els donava l'Horacio, no concebien que algú de casa seva pogués sobresortir de la resta dels alumnes, quan en aquella escola es creia que hi havia altres estudiants tant o més intel·ligents que la seva benjamina.

La tutora, que era una dona que no tenia gaires pèls a la llengua, anà directament al gra.

—Veo en Remedios un gran futuro.

Ells, en sentir aquestes paraules, no van fer cap gest, però sí que per dins els va córrer una alenada d'aire fresc, que després es va convertir en glacial.

—Remedios pronto va a terminar los estudios aquí en Los Cortijillos y sería conveniente que pudiese ir a un colegio de Almería y allí prepararse para poder acceder a los estudios universitarios que se imparten en Granada.

Ja els havia arribat el vent glacial. La Sole, que sempre havia estat com aquelles lloques que cuiden tant com poden els seus pollets, ara veia que un li marxaria de la llocada. Ella, que era una persona familiar i una marassa per a tots els seus fills, es

veia abocada a desprendre's de la petita. Aquella nena, que havia pujat com la joguina de tots els germans, seria la primera que emprendria el vol, per aconseguir un futur i saber-se espavilar per la vida.

Però aquesta marxa no solament implicava haver de patir una absència, portava altres inconvenients. Com pagarien l'estada de la filla en una escola de la capital, ells que no disposaven dels recursos per permetre que la Remedios pogués dedicar-se a estudiar?

—Doña Gregoria, nozotro no podemos mandá a nueztra hija a un colegio de Armería —digué el Natalio tot preocupat.

La mestra ja s'esperava aquesta resposta, i també podia presumir de tenir-ne la solució.

Els va suggerir que anessin a veure *Don Camilo*, que era el director enginyer de les mines, i potser aquest els resoldria el problema.

De fet, mestra i director ja s'havien posat d'acord i havien pres la determinació que mentre l'alumna cursés els estudis, fossin a Almeria o a Granada, la societat que explotava els jaciments de ferro es faria càrrec de les despeses que aquesta estudiant pogués generar.

L'únic problema que hi podia haver és que *Don Camilo*, que ja estava assabentat de tots els conflictes en què s'havia ficat l'Horacio dins i fora de la mina, fes marxa enrere dient no a l'educació i a la formació d'aquella nena. Però ni la mateixa Remedios ni els seus pares no tenien cap mena de culpa que aquell desventurat hagués sortit com havia sortit i per aquest motiu l'enginyer no va voler barrejar l'actitud de l'estudiant amb els problemes que causava el xicot i pensà que havia de donar una oportunitat a aquella criatura que despuntava en saviesa i saber estar.

Quina diferència entre la Remedios i l'Horacio! Aquest, de petit, ja es veia que podria esdevenir un busca-raons. De nen era problemàtic, però ara, a mesura que havien anat passant els anys i quan semblava que hauria d'haver posat seny, s'havia convertit en un tocanassos per a l'empresari miner, i molt més encara des que s'havia ajuntat amb un individu conegut com "El Visionario", que l'única virtut que tenia era que sabia viure a l'esquena dels altres, i si trobava un il·luminat com el fill del Natalio, que li reia totes les gràcies, aleshores aquest ja havia begut oli.

El Visionario era tot cervell, un home molt més gran que aquell buscabrega. Era alt i anava sempre mal afaitat. De pell bruna i molt colrada de córrer tot el dia pel sol, normalment vestia una granota que havia estat de color blau i que ara, vés

a saber quan hi havia tocat l'aigua per última vegada. Vivia en un petit *cortijo*, més ben dit, gairebé una barraca abandonada. Els seus pares ja feia anys que havien mort i ara malvivia gràcies a algun calerot que rebia per part de l'Horacio i del que arplegava fent de drapaire. De jove havia treballat a la mina d'El Telegrama, però després de diferents conflictes amb altres treballadors i encarregats, decidí que allò de blegar l'esquena no li agradava gens i que, pel que necessitava per viure, arplegant quatre quincalleries ja en tenia prou.

Tota la maldat que inculcava al fill del Natalio, tota, absolutament tota, la destinava a anar en contra de qui li donava feina. El Visionario era d'aquells homes que llancen la pedra i amaguen la mà. En canvi l'Horacio era la mà i la mateixa pedra que sortia amb fúria i que podia acabar a rodolons depenent d'on anés a parar. Per al Visionario, l'Horacio no era més que un titella que dominava com volia i per a aquest, el drapaire era un ser omnipotent, un Déu.

La mestra, que en cap moment va anomenar l'Horacio, els va dir que li semblava que no hi havia d'haver cap problema, pel que feia a la part monetària, però sí que se'n presentava un i de molt gran per a la família, ja que aquests estudis suposaven deixar que la seva filla marxés lluny del caliu patriarcal i, com era natural, només la veurien per les vacances d'estiu, les festes de Nadal i les de Setmana Santa.

La Sole en aquells moments no va dir res, però per dins tenia una mena d'embolic, unes sensacions estranyes. Havia perdut cinc fills i ara li coïa a les entranyes haver de deixar marxar la Remedios cap Almeria, quan aquesta encara era una nena. En aquells moments li semblava que la feia fora de casa. I no és que volgués comparar unes situacions amb unes altres, però és que la benjamina era molt jove com per a deixar-la sortir de Los Cortijillos i posar-la en mans de vés a saber qui...

Doña Gregoria els aconsellà tan bé com va poder. Els explicà detingudament quins eren els passos a seguir, on estaria allotjada i qui es faria càrrec de la seva educació.

El Natalio, que era un home que defugia els ordes eclesiàstics, quan va sentir que s'hostatjaria en una escola regida per una comunitat religiosa no va dir res, però hi arrufà el nas. Per uns moments semblava com si ja hi estigués d'acord, però haver de fer anar la filla a un col·legi de monges, no l'acabava de convèncer. És clar que si no hi havia més remei, haurien de fer els ulls grossos i que la divina providència hi fes més del que ells hi podien fer.

En canvi, la Sole, des d'un principi va veure amb bons ulls el lloc on aniria a estudiar la Remedios. Confiava molt en la seva filla i estava convençuda que s'adaptaria a l'internat i a la ciutat d'Almeria. Després d'escoltar les explicacions de la mestra, li van venir una colla de dubtes, que van quedar esvaïts quan el Natalio, un home a qui li costava de parlar, fent el cor fort, preguntà:

—¿Doña Gregoria... metiéndoze en un colegio de monja, no me zardrá eza con el hábito pueto?

La mestra va fer un somriure i s'esplaià contestant la pregunta:

—No, no se preocupe por su hija. Su hija sabe muy bien lo que quiere. Allí se encontrará con muchas compañeras y juntas realizaran los estudios para poder acceder a la universidad. —Va fer una pausa.— Mire, Remedios aún parece una niña, pero posee una madurez fuera de lo común.

La Sole, que fins aquell moment no havia dit res, en sentir aquestes paraules i amb la seguretat que les expressava la professora, coincidí plenament amb els arguments que la mestra els donava.

Ara gairebé ja estava tot amanit. Els pares simplement ho havien d'acceptar i comunicar-ho a la filla, que per descomptat sabia molt més que els mateixos tutors. Abans, però, havien de fer el pas d'anar a veure *Don Camilo*, que era qui havia d'autoritzar que totes les despeses produïdes en aquest internat, anessin a càrrec de la companyia minera.

La Remedios sempre havia estat una nena molt aplicada, a diferència dels seus germans.

De sobte, la mestra canvià la conversa per encaminar-se a preguntar què feia l'Horacio.

—¡El Horacio! ¡El Horacio! —va dir amb to exclamatiu la Sole.

—Horacio ha cogió un camino equivocao y en eze momento no hace zufrí mucho —replicà el Natalio—. Ziempre ha tenió una vida un poco agítá, complicá, entiende uzte, uzte ya lo zabe, ¿qué le tengo que contá? De pequeño no daba algun digutillo, aquí con zu compañero, pero ahora de mayó —ho explicava amb un to cansadís— ze ha juntao con El Vicionario eze, que no vea uzte. ¡No vea uzte! Etamo harto de advertirle, que zi eto, que zi aquello, pero e como una mula. Ha zalío, no zé como quié ha zalío, que de una pelea ze mete en otra y azí ha conzeguío nuestra deceperació. —Va fer una pausa.— Zi podríamo está la ma de bié, ¡cohone! —Les dues dones van quedar estranyades després de la paraulota que havia deixat anar.— Eze chavá va a terminá ma. Zeguro. Y no va hacé zufrí.

Ell es va aixecar com si ja no tingués més ganes de parlar-ne i les dues dones també ho van fer al seu darrere. Abans

d'acomiar-se, el matrimoni li donà les gràcies i quedaren que anirien a veure don Camilo, per acabar de concretar amb més detall l'estada de la Remedios a Almeria.

Però anar a veure *Don* Camilo era tornar a passar un altre examen. El de la mestra podria haver estat suau al costat del de l'enginyer i per descomptat que no es van equivocar.

Haurien tingut la possibilitat d'anar-lo a cercar a casa seva i allà amb més tranquil·litat parlar detingudament de la filla. Però com que aquest els va fer avisar que l'anessin a veure al despatx que tenia a l'oficina de la mina, ja s'adonaren cap on anirien els trets.

Don Camilo era l'enginyer facultatiu de la mina. Havia nascut a Molinaseca, un llogaret de la província de Lleó, on molt antigament també s'havien explotat mines de ferro.

No parlava gaire, però les paraules que deia, calia que tothom les tingués molt presents. Tenia una educació exquisida, no solament cap als seus treballadors, sinó per a tothom. Absolutament per a tothom. Per aquest motiu, quan el personal es dirigia a ell, no ho feia amb temor, però sí mesurant molt les paraules que li dirien. Ells, que no estaven gaire acostumats a això de tractar amb tanta educació, li tenien un respecte fora del comú, però és que l'enginyer se l'havia sabut guanyar. I no solament això. Els minaires l'apreciaven per la cura que tenia de tots ells, sobretot quan s'adonaven que el director de la mina procurava de tenir a l'abast tots els mitjans possibles de seguretat que requeria treballar a l'interior d'una galeria. I quan s'assabentava que una família estava necessitada pel motiu que fos, sense fer cap mena de fressa els feia arribar allò que més els podia convenir.

El matrimoni es dirigí cap a l'oficina minera, on ja els esperava l'escrivent.

Després de romandre uns breus moments a peu dret al davant de la porta del despatx de l'enginyer, aquesta s'obrí i aparegué *Don* Camilo.

Era tot un cavaller. El seu cos també l'ajudava a ser ben mirat i respectat a la vegada. Físicament era molt alt. Anava molt ben vestit i sempre amb aquell punt d'elegància. El bigoti molsut i arreglat de forma que el distingia de molts altres homes. Solia portar americana i pantaló de color fosc, camisa blanca, llacet blau marí amb petites circumferències vermelles i quan sortia al carrer acostumava a posar-se barret. La vestimenta li donava un punt de distinció i si a més hom podia copsar aquella educació que desprenia, aleshores un quedava embadalit escoltant les paraules del facultatiu.

L'enginyer havia cursat la carrera a l'Academia de Minas de Almadén, i quan acabà aquests estudis se n'anà una temporada a Tyldesley, un nucli miner situat molt a prop de la gran ciutat industrial de Manchester, per treballar al costat del que havia estat un dels seus professors, John Steiner, i, alhora, millorar el seu anglès.

A Manchester va conèixer la que seria la seva esposa, Glenda Jackson, una noia filla d'un comerciant de sedes, que gaudia d'una educació exquisida.

Ella va ser qui va inculcar al seu marit la forma de vestir, les amistats que li requerien i com tractar els treballadors.

Encara que la seva esposa l'hagués encaminat cap a un estil de vida, diguem-ne, de no barrejar-se amb qui eren els seus empleats, quan calia donar la cara i afrontar les situacions conflictives, sabia treure el seu caràcter i discretament corregia allò que li semblava que era necessari. Per aquest motiu els va deixar amb un pam de nas quan les primeres paraules que els va dir no feien referència a la Remedios sinó al seu germà Horacio, que era, per a *Don Camilo*, com portar una pedra a la sabata.

Els comunicà que tant ell com la mateixa societat minera volien que el seu fill prengués una altra actitud respecte a l'empresa que li pagava, i que si no era així, llavors potser es veurien obligats a prendre mesures més dràstiques, cosa que volia evitar.

Pare i mare van quedar com enganxats a les cadires on seien. Ells, que hi anaven per acabar d'enllestir i concretar l'estada de la Remedios a Almeria, havien topat de nou amb el problema principal i sempre era el mateix, l'Horacio. Per uns moments van pensar que per culpa d'aquest xicot tots els plans per a la seva filla petita se'n podien anar en orris.

—En un principio, pero solamente en un principio, Horacio era un buen trabajador. Un chaval competente y aplicado. Sé que ustedes no han tenido la culpa de su actitud. Ahora bien, como siga por este camino, les auguro que su hijo se va a convertir en un trotamundos. Ya me imagino que han sufrido y sufren su agitación, su forma de ver el mundo —va fer una petita pausa—; supongo que han intentado corregirlo y que es difícil compartir el hogar con él.

La Sole, que era tota una marassa, escoltava amb un silenci sepulcral cada paraula que sortia de la boca de l'enginyer. Mentre ella posava tota l'atenció en allò que deia el director de la mina, el Natalio havia clos els punys en senyal de ràbia i de desesperació. Mai no s'haurien imaginat que tot un cavaller els pogués dir les

paraules que ara els deia i, a més, les havien d'acceptar ja que eren la trista i dura realitat que els tocava viure.

—Estas palabras que ustedes han escuchado, no tienen nada que ver con que la empresa quiera colaborar en la educación de su hija Remedios. Me han comentado que esta niña es muy buena estudiante y muy aplicada. Nosotros —en definitiva, nosotros era ell i ell mai es posava a davant— hemos querido dar una oportunidad a su hija, porque ustedes se lo merecen i ella también. —Va fer una pausa.— Aun recuerdo a su hijo Paco, buen minero y muy trabajador —quan els pares van sentir el nom del seu fill que havia mort a la mina, a tots dos se'ls van entelar als ulls—, que tuvo la fatalidad de perder la vida en una galería del tercer nivel del Telegrama. Desde aquel momento, esta sociedad se siente en deuda con ustedes. La vida de un hijo no se puede recuperar cuando ya se ha perdido. —Va fer una pausa.— No se preocupen por Remedios, tal como les habrán informado estará en muy buenas manos, simplemente apóyenla y sigan sus progresos. Doña Gregoria nos mantendrá informados y al corriente de su hija. Así hemos quedado con ella y así se va a cumplir. Ahora bien —canvià el to de les seves paraules—, intenten convencer a Horacio de que sea más tolerante y que tenga su propio criterio.

Amb aquests mots va acabar la visita al despatx de l'enginyer. Unes mots que ho deien gairebé tot. Ara els corresponia a ells aplicar-se en el paper de tutors i mirar que l'Horacio canviés d'actitud, davant la gentilesa i el suport que havien rebut per part de *Don Camilo*.